

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Prospectsfor demoaacy: North, South, East, West
Oversloot, J.

Citation

Oversloot, J. (1995). Boekbespreking van: Prospectsfor demoaacy: North, South, East, West. *Acta Politica*, 30: 1995(3), 368-370. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450329>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450329>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

den aangaan. Op basis van veelsoortig materiaal worden conclusies met betrekking tot het gedrag van partijen en kiezers getrokken. Alhoewel die conclusies niet veel nieuws opleveren, is vooral de directe wijze waarop ze 'getoets' konden worden van belang. Als zodanig kan Valens bijdrage als een validering van ander onderzoek worden gezien.

Uit het voornamelijk beschrijvende karakter van deze bespreking mag niet worden afgeleid dat de bundel boven kritiek verheven is. Het tegendeel is eerder waar. Er zijn nogal wat bijdragen die – voor ingewijden – weinig nieuws bevatten, die soms ook nog voorbij gaan aan recentere inzichten en discussies. Alhoewel het geheel zeker niet uitsluitend door Michigan epigonen is volgeschreven, moet in dit opzicht toch van een zekere bias worden gesproken. Een aantal hoofdstukken is te zeer op archivering van het verleden gericht om een wezenlijke bijdrage aan toekomstig electoraal onderzoek te kunnen leveren. Om echter tot een meer gerichte, beargumenteerde kritiek te komen is het nodig een aantal expliciete criteria te hanteren en dat is bij dit boek een probleem: de verschillende hoofdstukken zijn kennelijk niet allemaal voor eenzelfde publiek geschreven terwijl de redactionele hand niet erg straf genoemd kan worden. Hoe het ook zij, één geboeide en vereerde lezer zullen de auteurs zeker gemeen hebben: Warren Miller. Daarmee is het geheel, naast de inspiratie die vele hoofdstukken gelukkig afzonderlijk weten te brengen, een geslaagd voorbeeld van Milleriana.

B. Niemöller.

David Held (red.), **Prospects for Democracy. North, South, East, West.** Polity Press, Cambridge 1993.

Wat is er 'oud' en wat nieuw in dit boek? Negen van de achttien hoofdstukken waaruit deze bundel bestaat zijn in 1992 verschenen in een speciale uitgave van *Political Studies*, ook met *Prospects for Democracy* als titel. Nieuw zijn de bijdragen van Paul Hirst, 'Associational Democracy', Ian Budge, 'Direct Democracy: Setting Appropriate Terms of Debate', Alex Callinicos, 'Socialism and Democracy', Danilo Zolo, 'Democratic Citizenship in a Post-communist Era', John A. Hall 'Consolidations of Democracy', Paul G. Lewis. 'Democracy and its Future in Eastern Europe', Geoffrey Hawthorn, 'Sub-Saharan Africa', David Potter, 'Democratization in Asia', en van Simon Bromley, 'The Prospects for Democracy in the Middle East'. Deel IV van de bundel, 'The Dynamics of Democratization: Risks and Possibilities', is bijna helemaal nieuw, want bestaat uit de bijdragen van Hall, Lewis, Hawthorn, Potter en Bromley, met als enige 'oude' artikel dat van Laurence Whitehead: 'The Alternatives to "Liberal Democracy": A Latin American Perspective'.

Het eerste artikel, van David Held, dat Deel I, de 'Introduction', vult, 'Democracy: From City-states to a Cosmopolitan Order', is met veertig pagina's verreweg het langste. In het slot daarvan probeert Held een 'Cosmopolitan Model of Democracy' te ontwikkelen vanuit een positie die hij zelf omschrijft als 'embedded utopianism'. "[E]mbedded utopianism" must begin both from where we are – the existing pat-

tern of political relations and processes – and from an analysis of what might be: desirable political forms and principles.' (p. 45) Een belangrijke vraag daarbij is, lijkt me, of zijn utopisme wel 'embedded' genoeg is. Belangrijk is ook of de korte en de lange-termijndoelstellingen van het 'Cosmopolitan Model of Democracy' die Held formuleert wel zo 'evident verkieslijk' zijn. Voor de korte termijn wenst Held bijvoorbeeld 'Reform of UN Security Council (to give the third world a significant voice)'. (p. 46) Ik weet niet goed meer wat de derde wereld is, of wie met welk recht voor die 'derde wereld' zou kunnen spreken, en waarom 'we' zo ruimte zouden moeten maken voor afgezanten van – die kans is groot – boeven-regiems. De vraag die zich opdringt is, of en in hoeverre de VN en met name de veiligheidsraad misschien zelf als een 'leerschool in democratie' zouden kunnen functioneren. Ik weet niet goed hoe ik me dat moet voorstellen. Een andere korte-termijndoelstelling is de 'Creation of a UN second Chamber (on the model of the EC?)'. (p. 46) Als je denkt aan zo'n 'tweede kamer' zou de EG mijn model niet zijn; en Held maakt ook overigens niet duidelijk waarom sceptici – ook, of juist, democratisch georiënteerde sceptici – hun reserve dienaangaande zouden moeten laten varen.

David Beetham opent deel II, 'Contesting Democracy: Theoretical Disputes', met het als hoofdstuk 2 genummerde essay 'Liberal Democracy and the Limits of Democratization'. Dit hoofdstuk is kort (21 pp.) en goed. David Miller schrijft in hoofdstuk 3 over 'Deliberative Democracy and Social Choice'. Anne Phillips' hoofdstuk 4, 'Must Feminists Give up on Liberal Democracy?', biedt weinig interessants. Paul Hirst schreef hoofdstuk 5, een mooi opstel over 'Associational Democracy'. Dan krijg je langzamerhand het idee dat je een met veel zorg geredigeerde bundel in handen hebt, en niet zo maar een verzameling artikelen. Dit voorlopige oordeel blijkt later voor het hele boek geldig. Het bevat meer en minder geslaagde bijdragen, dat is haast onvermijdelijk in zo'n omvangrijke bundel over democratie in alle windstreken. Maar er is in de diversiteit van onderwerpen zin en samenhang aangebracht. Het idee van 'embedded utopianism' is voor de meeste auteurs inderdaad leidraad geweest. Voor de meeste hoofdstukken geldt dat ze deels historisch en/of analytisch van karakter zijn, en daarna of daarnaast – meer of minder sterk met dat historische overzicht, c.q. met die analyse, verbonden – een programmatistische of, zo men wil, 'bewust normatieve' component bevatten. Auteurs doen hun best aan de gewenste democratisering zelf een bijdrage te leveren. Dit geldt, uiteraard, minder voor de hoofdstukken over verre regio's en continenten; auteurs proberen eerder te *voorzien* wat de kansen op democratisering in die contreien zijn dan dat zij pretenderen door middel van hun schriftuur aan die democratisering te kunnen *bijdragen*.

Ian Budge schrijft in hoofdstuk 6 over de pro's en contra's van directe democratie onder de titel 'Direct Democracy: Setting Appropriate Terms of Debate'. Zijn conclusie dat '[t]he discussion demonstrates that better and more refined arguments need to be found against direct democracy if they are to stick' (p. 154) deel ik niet, maar in zijn opzet, 'setting appropriate terms of debate', is hij geslaagd.

Bhikhu Parekhs 'The Cultural Particularity of Liberal Democracy', hoofdstuk 7, vond ik heel lezenswaardig, tot aan de laatste, programmatische bladzijden. Dat

wordt teveel 'als alle mensen plotsklaps bloemen waren' (citaat van Leo Vroman natuurlijk); of, om in de termen van Held te blijven: op het moment dat Parekhs artikel programmatisch wordt verliest het zijn inbedding.

Deel III, 'Substantive Issues: The Scope and Limits of Democratic Politics', opent met een mooi opstel, hoofdstuk 8, over 'Democracy, Markets and Capital: Are there Necessary Economic Limits to Democracy?' van Christopher Pierson. Het bevat onder meer een heel goede analyse van de tekortkomingen van markt-socialistische ideeën zoals verkondigd door David Miller en anderen. Als Miller tegen deze kritiek geen passend verweer heeft zijn we, denk ik, over dit onderwerp uitgepraat. Hoofdstuk 9, 'Socialism and Democracy' van Alex Callinicos, is met 13 pagina's het kortste opstel. Het had ook 'In Defence of "Real Classical" Marxism' kunnen heten; het is het enige flutopstel in de bundel.

Robert C. Johansen schrijft in hoofdstuk 10 over 'Military Policies and the State System as Impediments to Democracy'. Niet erg verrassend, wel lezenswaard, al neigt Johansen ertoe om, schrijvend over de gevaren die de democratie bedreigen, van die democratie zelf het medicijn tegen alle denkbare kwalen te maken.

John Keane schijft in hoofdstuk 11 over 'Democracy and the Media'; Danilo Zolo in hoofdstuk 12 over 'Democratic Citizenship in a Post-Communist Era', waarin hij onder andere stelling neemt tegen het nogal 'opgeblazen' idee van burgerschap zoals geformuleerd door David Held. (De redacteur schuwt zijn eigen critici niet.)

En dan dus deel IV. John Hall opent dat deel, hoofdstuk 13, met een nogal rommelig stuk over factoren die bijdragen tot de 'consolidering van democratie'. Het is niet allemaal dom of gek wat Hall zegt, maar het stuk heeft de systematiek van een boodschappenlijstje. Het artikel van Paul G. Lewis, over 'Democracy and its Future in Eastern Europe', is verstandig, maar geen nieuws voor wie de literatuur over het onderwerp een beetje kent. Laurence Whiteheads hoofdstuk over Zuid-Amerika is ten dele óók relevant voor Oost-Europa (zie pp. 319-322). Hoofdstuk 16, van Geoffrey Hawthorn, lijkt me een knap, en het is zeker een somberstemmend artikel; maar ik weet niets van Afrikaanse (Sub-Sahara) politiek. Wil daar democratie een kans maken, begrijp ik, dan zou dat moeten – als dat kan – via een constructie die misschien 'bypassing the state' zou kunnen heten. Het hoofdstuk van David Potter over 'Democratization in Asia' bevat een interessante en mij althans overtuigende analyse in de traditie van Barrington Moore. In hoofdstuk 18 ten slotte schetst Simon Bromley, na een historisch overzicht te hebben gegeven, de perspectieven voor een democratische ontwikkeling in verschillende Middenoosterse staten.

Sommige artikelen in deze bundel hebben misschien een sociaal-democratische bias. Hier zijn in elk geval geen 'market liberals' aan het woord. Maar wat zouden uitgesproken 'markt-liberalen' nog over democratie kunnen melden, behalve dan dat er al gauw te veel van is?

Ik zei het eigenlijk al: dit boek is ongeveer zo goed als een bundel over dit thema (deze thema's) maar zijn kan.

J. Oversloot

Donald D. Searing, **Westminster's World: understanding political roles**. Harvard University Press, Cambridge Mass./London 1994

'This book is a standing example of the futility of so much that passes for political science.'

(Vernon Bogdanor, *Times Literary Supplement*, 27 januari 1995)

'Donald Searing has written a splendid book, a book that can be produced by his fellow political scientists as an example to refute many of the allegations against our profession.'

(Graham Wilson, *American Political Science Review*, Vol. 89, 1995, p. 236)

Searings omvangrijke en ambitieuze boek heeft kennelijk bij veel vakgenoten een gevoelige snaar geraakt. In het begin van de jaren '70 ondervroeg deze Amerikaanse politicoloog 521 Engelse parlementariërs met behulp van open en gesloten vragen. De transcriptie van deze interviews van gemiddeld anderhalf uur leverde in totaal 30.000 bij de universiteit van Essex te raadplegen bladzijden op. Daarnaast kregen Searings respondenten ook nog een schriftelijke vragenlijst in te vullen, en werden data verzameld over hun activiteiten (stemgedrag, commissie-werk, schriftelijke vragen, etc.). Wellicht heeft Searing daarmee zoveel bomen geplant dat het ruim twintig jaar moest duren voordat hij het bos kon zien. Zijn boek is daardoor in veel opzichten gedateerd, waarover straks meer, maar toch niet achterhaald.

Searing zoekt bij zijn analyse van de gegevens aansluiting bij het neo-institutionalisme en dat maakt zijn theoretische eerste en laatste hoofdstuk ook van belang buiten de kring van parlementologen. Hij probeert hierbij een verzoening tot stand te brengen tussen de rational-choice neo-institutionalisten, die instituties zien als beperkingen voor het maximaliseren van preferenties die buiten de institutie ontwikkeld zijn, en de historisch neo-institutionalisten, die daarnaast van oordeel zijn dat instituties de preferenties ook vormen. Dit geschilpunt over exogene danwel endogene preferenties wordt door Searing opgelost door onderscheid te maken tussen twee soorten rollen die politieke actoren binnen een institutie spelen. 'Position roles' zijn rollen die voortvloeien uit een positie binnen de institutie die dermate veeleisend is, en waarvan de verwachtingen zozeer zijn uitgekristalliseerd, dat een actor in die positie weinig vrijheid heeft om zelf invulling aan de rol te geven. Searing noemt als voorbeelden ministers, 'junior ministers', 'whips' en 'parliamentary private secretaries'. Binnen het parlement zijn echter ook posities die heel weinig richting geven aan het gedrag: in de Britse casus gaat het dan vooral om de positie van 'backbencher'. Deze 'backbenchers' kiezen een rol die het beste past bij hun persoonlijke motivatie. Searings analyse van deze, wat hij noemt, 'preference roles' vormt de kern van het boek. Hij onderscheidt vier verschillende rollen (elk weer met drie subtypes): de 'policy advocate', die vooral uit is op het beïnvloeden van het beleid; de 'ministerial aspirant', die een carrière in het kabinet nastreeft; de 'constituency member', die het behartigen van de belangen van zijn kiezers en district voorop stelt; en de 'parliament man', voor wie loyaliteit aan de institutie centraal staat. Van elk van deze rollen